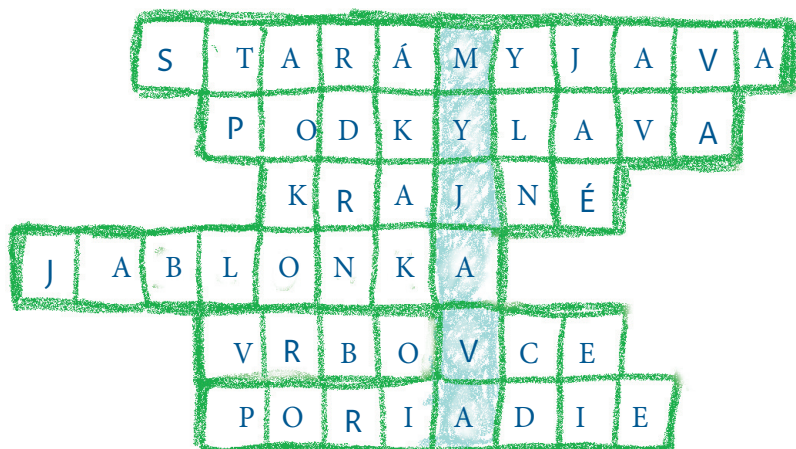

**Správne riešenia úloh
pracovnej učebnice tradičnej kultúry**

ŽIVOT V MYJAVSKOM REGIÓNE

DOPLŇ do tajničky obce
myjavského regiónu.

DOPLŇ

slová do textu.

Kto dostal pôdu od pána, musel najprv

V Y K O P A Ť

korene

S T R O M O V

aby mohol na

P Ô D E

postaviť dom. Ľudia z

M Y J A V S K É H O

regiónu boli hlavne

R O Ľ N Í C I

živil sa poľnohospodárstvom. Zo strukovín pestovali hrach,

Š O Š O V I C U

, fazuľu. Z plodín predovšetkým

Z E M I A K Y

, kapustu, kel a repu.

DOPLŇ

Osady a malé skupiny domov roztrúsené

po krajine sa volajú

K O P A N I C E

ZAHRAJ SA hru NA REMESELNÍKOV.

Dvaja hráči idú za dvere. Dohodnú sa na remesle, ktoré budú znázorňovať. Ostatní hráči hádajú. Kto uhádne, vyberie si kamaráta, ide za dvere a pokračuje v hre.

„My sme dvaja remeselníci, vandrujeme vo dne v noci. Naše remeslo sa začína na Š a končí sa na R. Kto je to?“ „ŠUSTER“

ZOPAKUJ SI

1. Vypíš mestá v myjavskom regióne. (Myjava, Brezová pod Bradlom, Stará Turá)
2. Ktorá rieka je hlavnou riekou regiónu? (Myjava)
3. Nakresli erb tvojho mesta alebo obce. Napíš, čo je na ňom zobrazené, a vysvetli, čo to znamená. (pozri webovú stránku obce)

Nárečia

NÁJDI A VYFARBI nárečové slová, ktoré sú napísané v myjavskom nárečí.

kahan	vahan	gíbel	fígel'
priekopa	kriepopa	modelár	butelár
mad	had	závdavek	stredovek
forota	porota	mašuro	ponuro
adresát	sedondesát	kah්රnat	nahr්රnat'

VYPÍŠ nárečové slová.

vahan - drevená alebo pletená nádoba s rovným dnom na zrno, strukoviny ai.

kriepopa - priekopa

mad - med

forota - zásoba

sedondesát - sedemdesiat

gíbel - kýbel'

butelár - peňaženka

závdavek - preddavok

mašuro - prasa

kah්රnat - kašlat'

ZOPAKUJ SI

1. Porozprávaj, ako chodili deti v minulosti do školy.
2. Vytvor použitím nárečových slov krátky príbeh.
3. Vyhľadaj aspoň 10 slov v myjavskom nárečí a vysvetli, čo znamenajú.
4. Čo je to butelár?
5. Vypíš všetky spoluhlásky, ktoré sa vyslovujú tvrdo v myjavskom nárečí.

ĽUDOVÝ ODEV - KROJ

Vieš sa obliecť do myjavského kroja?

VYFARBI správne časti ženského kroja červenou farbičkou, časti mužského kroja modrou farbičkou a to, čo nosili ženy aj muži, fialovou farbičkou.

rubáč	bermudy	tepláky	plavky	legíny	rukavice
rukávce	kasanica	fertucha	sandále	prucel	ručník
mikina	pršiplášť	čapec	čičmy	maše	lodičky
košeľa	tenisky	bunda	šiltovka	pyžama	sveter
šál	kamizola	širák	gace	pulóver	čelenka
nohavice	balerínky	tielko	tričko	frak	krpce

Nájdeš v rýmovačkách slová súvisiace s myjavským odevom?
VYFARBI ICH.

vrece	gace	ručník	múčnik
nedeľa	košela	stravec	čapec
rubáč	chumáč	rukávce	pukance
kasanica	slnečnica	prucel	musel
ropucha	fertucha	kapitola	kamizola
klobúk	valibuk	kacabaja	princ Bajaja
kašle	mašle	čičmy	švihni

RODINNÉ ZVYKY A TRADÍCIE

NARODENIE

NAPÍŠ, aké boli typické mená na kopicaniach. Dozvieš sa, keď správne zoradiš písmenká.

ONAJ	RUJO	INTARM	ELPAV	MASKO	FEŠTAN	ŠIOM
JANO	JURO	MARTIN	PAVEL	SAMKO	ŠTEFAN	MIŠO
NAAN	ŽALEBTA	SÍTRINKA	ZANAZU	ARÍNATKA		
ANNA	ALŽBETA	KRISTÍNKA	ZUZANA	KATARÍNA		

DOPLŇ do viet správne slová z tých, ktoré sú pod textom.

Pri pôrode doma pomáhala **babica**. Dieťa ležalo s matkou na posteli za kútnou **plachtou**, ktorá bola zavesená z **hrady**. Ženy zo **susedstva** jej nosili výdatné **jedlá**, aby sa zotavila po **pôrode**. Dieťa niesla na krst **krstná mama**. Po krste oznámila: „Odnjésli sme **pohana**, prinjésli sme **krestana**.“ Na hostinu boli okrem rodičov pozvané aj ďalšie **ženy** z príbuzenstva. Chlapcovi darovali peniaze na **krpce**, dievčaťu na **stužky**.

pôrode, plachtou, ženy, babica, krstná mama, stužky, susedstva, hrady, pohana, krestana, krpce, jedlá

SVADBA

POVEDZ, ktoré zvieratká
z pesničky boli na svadbe a akú
funkciu vykonávali.

vlk - ženích

koza - mladucha

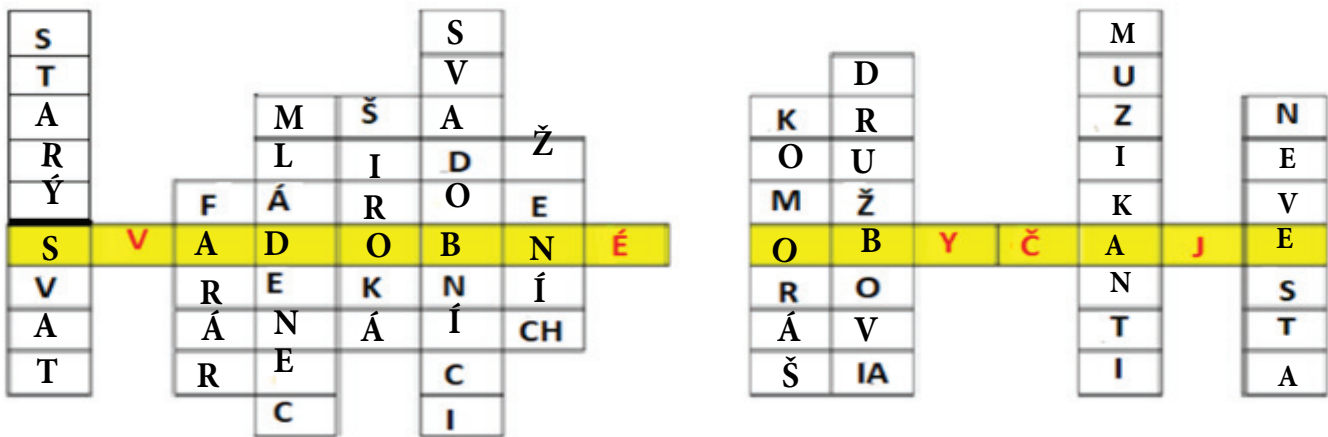
jelen - družba

medved - starý svat

kočky - muzikanti

kocúr, hafko, kohút,

somár - svadobníci

Účastníci svadby: FARÁR, KOMORÁŠ, MUZIKANTI, DRUŽBOVIA, SVADOBNÍCI, ŽENÍCH, ŠIROKÁ, NEVESTA, STARÝ SVAT, MLÁDENEČ

POHREB

Umierajúceho človeka položili na zem na vrstvu

S L A M Y .

Domáci po jeho smrti zastavili

H O D I N Y

a zakryli

Z R K A D L O

Do truhly mu položili všetko, čo mal za života rád. Truhlu vynášali nohami napred z izby na dvor, kde si vypočuli kázeň a išli na

C I N T O R Í N

Zo slivkového dreva nebožtíkovi postavili

P O M N Í K

NÁJDI A POSPÁJAJ správne pokračovanie viet o rodinných zvykoch a tradíciách.

1	Narodené dieťa umyli a	A	zastavili hodiny a zakryli zrkadlo.
2	Dieťa aj s matkou	B	boli v izbe na márach, pri nich sa modlili a spievali.
3	Starý svat	C	chodil pozývať hostí na svadbu.
4	Nevestu	D	vyniesli z domu nohami napred.
5	Nevesta mala	E	na starosti komoru s jedlom a pitím.
6	Družba	F	mal na starosti celý priebeh svadby.
7	Široká mala	G	na hlave partu – dievocký veniec.
8	Komoráš mal na svadbe	H	na starosti nevestu, aby bola pekne ustrojená.
9	Keď zomrel človek,	CH	dali mu do kúpeľa peniaze.
10	Zosnulého	I	prijala rodina ženícha slovami: „Vdačne ta prímame.“
11	Ľudia, ktorí zomreli,	J	boli na posteli za kútnou plachtou.

(Správne odpovede: 1CH, 2J, 3F, 4I, 5G, 6C, 7H, 8E, 9A, 10D, 11B)

ZOPAKUJ SI

1. Kto pomáhal rodičke pri pôrode? (pôrodná babica)
2. Vypíš účastníkov svadby. (ženích, nevesta/mladucha, starý svat, družba, muzikanti, komoráš ai.)
3. Čo sa zvyklo zomrelému uložiť do truhly? (peniaze, veci, ktoré mal rád)

KALENDÁRNE ZVYKY A TRADÍCIE

DOPLŇ do rámečkov k vetám čísla v správnom poradí, aby si vytvoril presný postup varenia lekváru.

- 3 **Z brečky sa varením postupne odparovala voda, až zhustla na tuhý lekvár.**
- 1 **Očistené a odkôstkované slivky dali rovno do kotla.**
- 5 **V hrncoch lekvár časom ešte viac tuhol a po vyklopení držal pekný tvar.**
- 4 **Horúci lekvár dali do hlinených hrncov, džbánov, slamienok a prikryvali papierom.**
- 2 **Slivky sa najskôr rozvarili na brečku.**
- 6 **Keď si chceli lekvár natrieť, museli z neho kúsok odrezať a rozvariť ho vo vode.**

VARENIE LEKVÁRU

ZABAV SA, uhádni hádanky.

Biele je, nie je deň.
Zelené je, nie je tráva.
Červené je, nie je krv
a ľuďom je k úžitku.
(OKLBAJ)

JABLKO

Štyria bratia jeden
vedľa druhého
sedia,
ani jeden nie je
na kraji.
(CHERO)

ORECH

Najprv má šaty zelené,
potom nosí červené,
a keď už belasé má,
s dobrou chuťou jesť sa dá.

(AKVILS)
SLIVKA

Na jar potešenie,
v lete ochladenie,
v jeseň obživenie,
v zime oteplenie.

(MORTS)

STROM

REGRÚTI

Z písmen, ktoré zostali, zlož slová. Zistíš tak, čo je *sabačák*.
červeno-bielo-zelená (bielo-červeno-modrá)

REGRÚTSKA

STUŽKA

A N I Č N E J O V
S A B A Č Á K R E
A K R Í T N E S A
G ■ R M K A J O V
Ú T S K Á A ■ S T
U I C N E D Á L M
O D V O D Ž A K A

SABAČÁK, VOJENČINA,
ODVOD, ARMÁDA, ASENTÍRKA,
VOJAK, MLÁDENCI

PRIADKY

NÁJDI v texte skryté slová. Ide o pracovné náradia alebo činnosti. Zostávajúce písmená vypíš na riadok.

MOČIDLO LÁMKA APOTJÉRKANHACHLAAKÚDELKPRASLICA O
VRETON KOLOVRATOMOTOVIDLOPVARŠTAK E

Ako sa nazývali rastliny, z ktorých sa v minulosti vyrábal odev?

LAN A KONOPE

VYTVOR A DOPLŇ správne názvy nástrojov na spracovanie ľanu.

MÁAKL

TERIAPKO

AHAHCL

L ÁMKA

P OTIERKA

H ACHLA

ÁRKONS

ÁOORKTLV

K ROSNÁ

KOLOVRÁTOK

ZATANCUJ SI ako remeselníci tanec, ktorý sa volá **KADLECKÁ**

Ktoré rastliny na výrobu plátna pestovali ľudia? 1. a 2.

Čo sa vyrábalo z ľanu? 3. 4.

Čo sa vyrábalo z konopí? 5.

Látku tkal tkáč, u nás nazývaný 6.

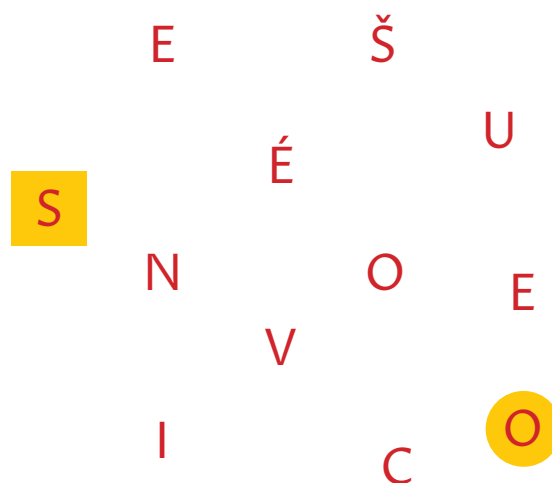
Ako sa nazývalo stretnutie susediek pri spriadaní nití? 7.

NÁJDI A VYFARBI v rýmovačkách slová súvisiace s priadkami.

riadky	priadky	močidlo	kružidlo
slnovrat	kolovrat	číslica	praslica
vreteno	poleno	kadlec	valec
lámka	známka	plátno	Sitno
d'asná	krosná	pušel	kúdel
trlica	ulica	motovidlo	pečatidlo
laň	daň	hachla	špachtľa

VIANOCE

ZLOŽ z písmen slová a zistíš tradičnú výslužku koledníkov.

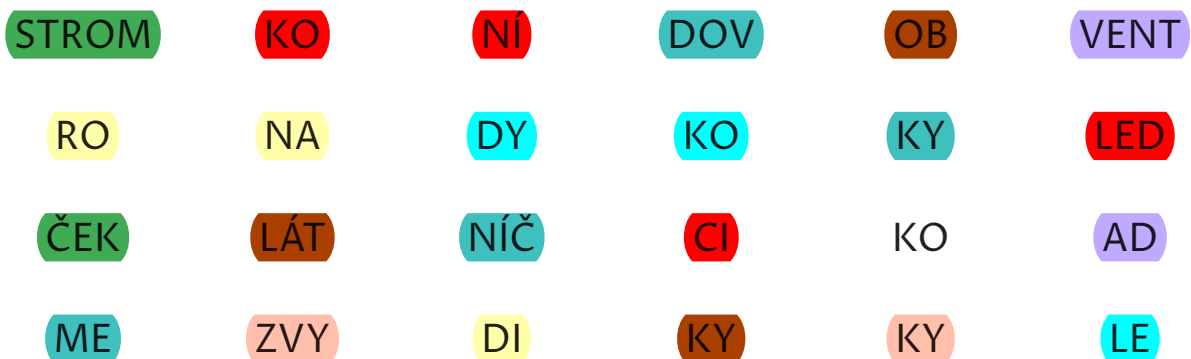
sušené

ovocie

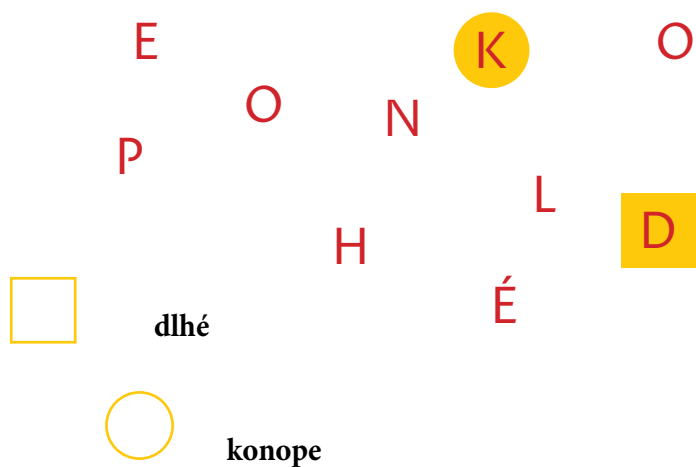
ZLOŽ A VYFARBI slová, ktoré súvisia s vianočnými sviatkami.

MEDOVNÍČKY, ADVENT, KOLEDNÍCI, ZVYKY, RODINA, KOLEDY, OBLÁTKY, STROMČEK

FAŠIANGY

ZLOŽ z písmen slova a zistíš, čo chceli mládenci zabezpečiť vysokým skákaním na fašiangy.

DOPLŇ. Je to pravda ✓ alebo nepravda ✗ ? Dopln do rámčeka správnu odpoveď.

Fašiangy sú počas letných prázdnin. ✗

Fašiangy sú smutné a bez zábavy. ✗

Fašiangy sú obdobie od Troch kráľov do Popolcovej stredy. ✓

Fašiangy sa vyznačujú veselosťou, hodovaním, zábavou. ✓

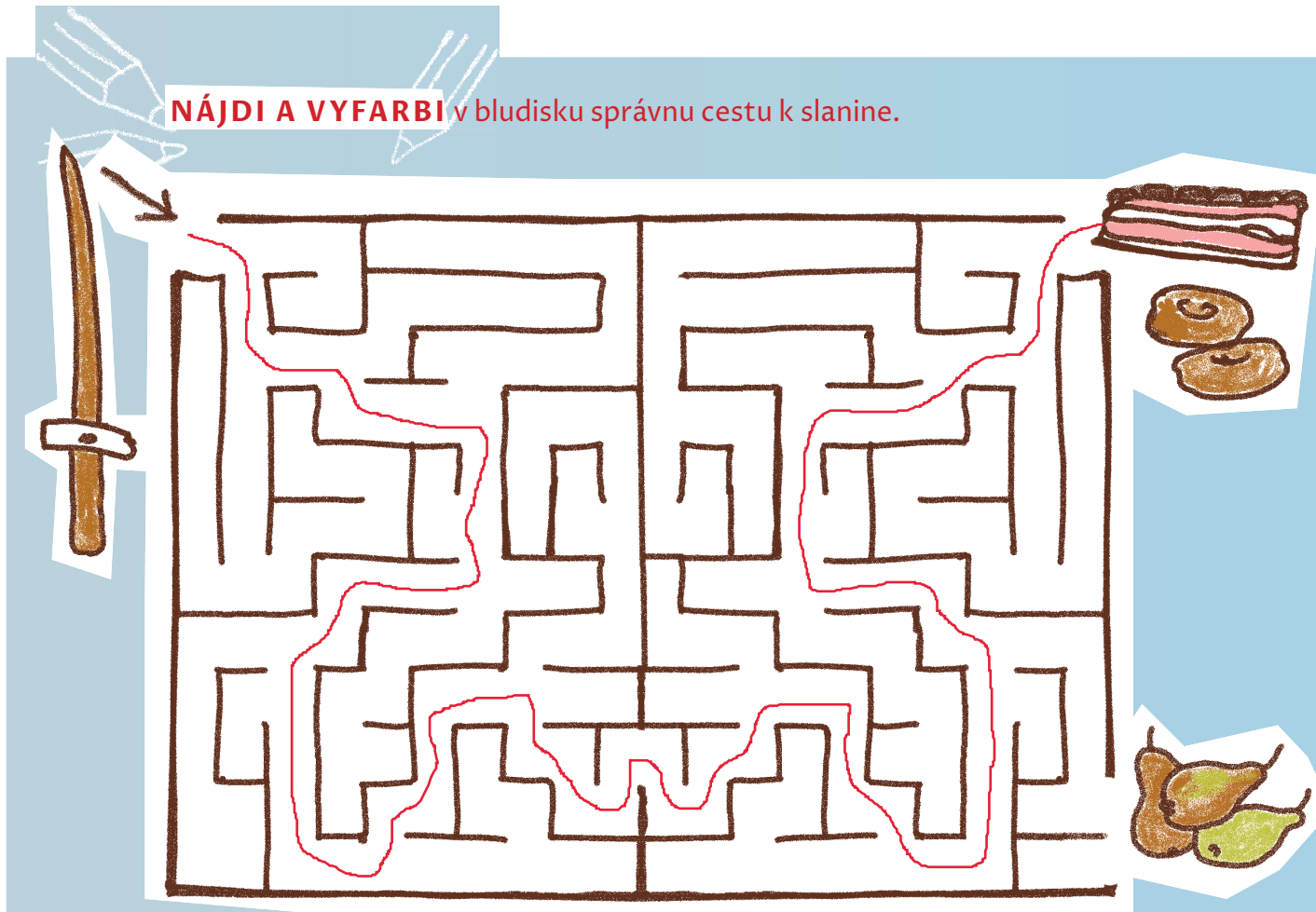
Súčasťou fašiangového sprievodu sú svietiace lampióny. ✗

Pre fašiangy boli typické diétne jedlá. ✗

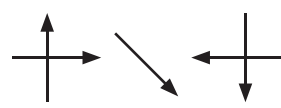
Pre fašiangy boli typické masťné a sladké jedlá – šišky, slanina, klobásy. ✓

Na fašiangy mládenci vysoko vyskakovali, aby mali dievčatá pekné dlhé vlasy. ✗

NÁJDI A VYFARBI v bludisku správnu cestu k slanine.

NÁJDI slová v päťsmierovke. Z písmen, ktoré zostali, zlož slová

K	Š	Ň	E	Ž	A	R	D
F	L	V	Ž	A	Š	Š	E
H	A	O	A	I	A	I	D
O	N	N	B	D	G	Š	I
D	I	O	I	Á	B	K	N
O	N	V	J	Ý	S	Y	A
V	A	■	A	■	■	Y	I
A	S	P	Č	R	■	I	C
N	E	Y	K	S	A	M	J
I	■	V	Y	O	■	D	A
E	C	I	L	E	S	E	V

FAŠIANGOVÝ

SPRIEVOD

RAŽEŇ, KLOBÁSY, HODOVANIE,
ZABÍJAČKY, VESELICE, DEDINA,
VAJCIA, ŠIŠKY, MASKY, SVADBY,
SLANINA

ZOPAKUJ SI

1. Fašiangové obdobie trvá od **Troch kráľov** do **Popolcovej stredy**.
2. Čo sa konzumuje v tomto období? **(masné jedlá - šišky, fánky, slanina, klobásy)**
3. Čím sa vyznačovalo toto obdobie? **(veselosťou, hodovaním)**

VELKÁ NOC

VEDELI STE, ŽE? Z akého materiálu mohla byť strecha, ktorú chceli dievky trhať?

Napíš odpoveď.

slama

Poznáš symboly Veľkej noci? **ZLOŽ** z písmen slová a zistiš ich.

Z zeleň **V** vajíčko **V** voda **O** oheň

ZOPAKUJ SI. Pamätáte si, čo je kadlec? Ak nie, zopakujte si to v kapitole o priadkach.
(tkáč, ktorý tkal látku)

NAPÍŠ. Vieš správne zoradiť dni? Napíš číslom, v akom poradí idú dni za sebou.

- 1 Smrtná nedeľa
- 6 Veľkonočná nedeľa
- 3 Zelený štvrtok
- 7 Veľkonočný pondelok
- 5 Biela sobota
- 2 Kvetná nedeľa
- 4 Veľký piatok

NÁJDI správnu odpoveď? Zakrúžkuj ju.

Dievčatá na Bielu sobotu maľovali vajíčka a chlapci:

- a) pletli kocare
- b) vyšívali obrusy
- c) pletli svetre

Chlapci chodili od skorého rána po šibáky na:

- a) Veľký piatok
- b) Veľkonočnú nedeľu
- c) Veľkonočný pondelok

Na Veľký piatok sa nesmelo:

- a) vstať z postele
- b) rozprávať
- c) hýbať so zemou, siať a sadiť

Letečko symbolizujúce príchod leta do dediny je:

- a) smreková halúzka ozdobená medovníkmi
- b) halúzka s čerešňami
- c) vrbová halúzka ozdobená stužkami, výduškami a ručníkom

Morena sa vynášala:

- a) na Živú strelu
- b) na Smrtnú nedeľu
- c) na Malý utorok

Šibanie zelenými halúzkami malo zabezpečiť:

- a) modriny na nohách
- b) zdravie, silu a vitalitu
- c) vysoké vyskakovanie

Pôst pred Veľkou nocou trvá:

- a) 30 dní
- b) 40 dní
- c) 20 dní

Symbolom smrti a zimy je:

- a) Morena
- b) Motovidlo
- c) Malina

MÁJE

NÁJDI okienko so správnou odpoveďou?
VYFARBI HO.

Kedysi sa máje stavali slobodným dievčatám

pred oknami, za stodolou.

Dievčatá **Chlapci** **zožali v lese** čerešňu **jedľu**
a očistili ju od kôry.

Ozdobili ju **stužkami a šatkami,**

vianočnými guľami a reťazami.

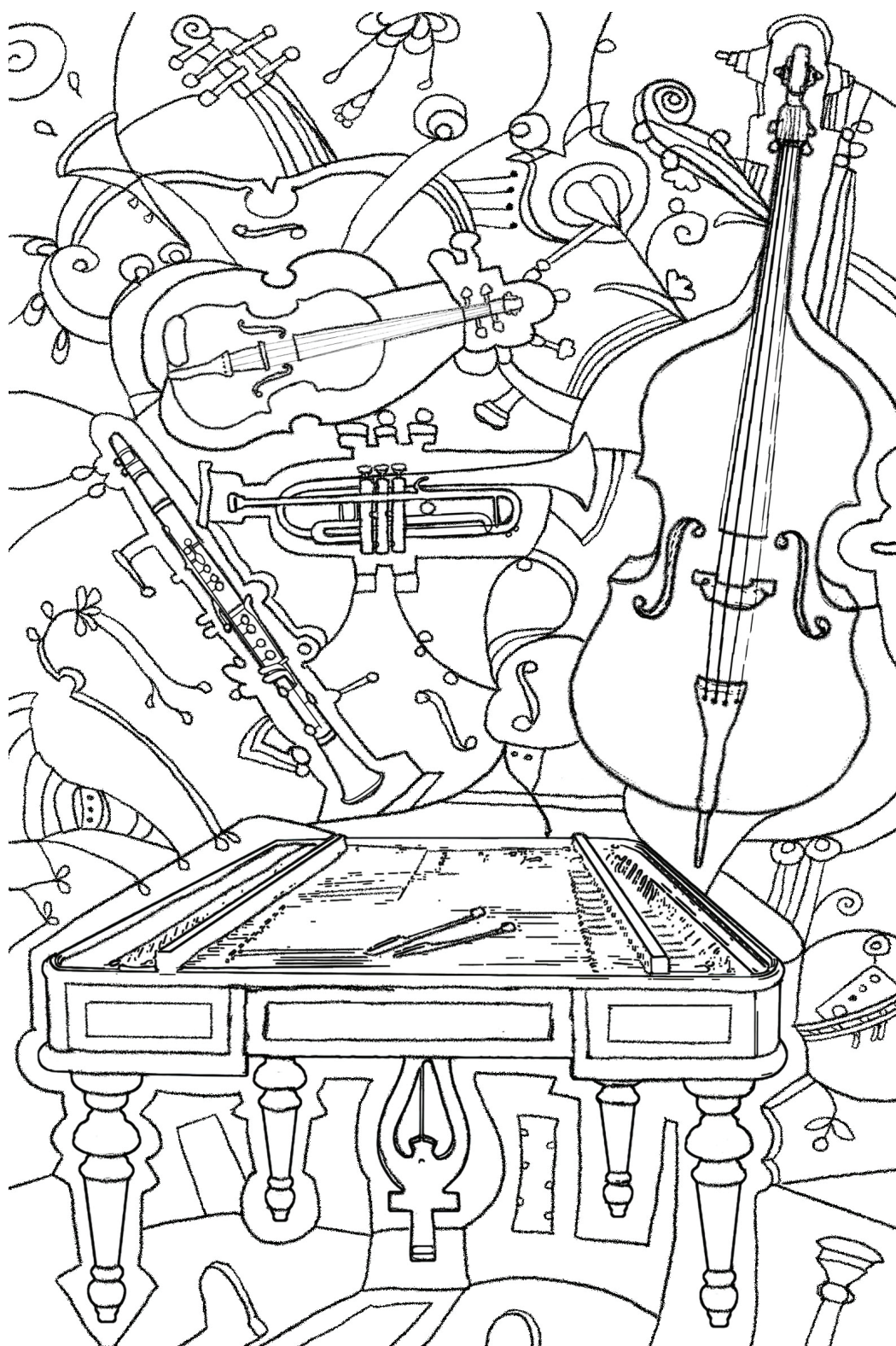
Na konci mesiaca mládenci odlomili vrcholec a

plakali **tancovali**

s ním pred

muzikou. obchodom.

NÁJDI A VYFARBI v spleti hudobných nástrojov tie, ktoré sa používajú v ľudovej hudbe v myjavskej oblasti.

VYPIŠ hudobné nástroje, ktoré si našiel.

cimbal

kontrabas

trúbka

klarinet

husle

LETO

DOPLŇ písmena pod čísla, rozlušti hádanku a spoznáš **Obyčaje letného slnovratu**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
S	R	A	E	N	T	J	O	H	Č	V	U	L	Y	É	B

8	16	14	10	3	7	4	13	4	6	5	15	9	8
O	B	Y	Č	A	J	E	L	E	T	N	É	H	O

1	13	5	8	11	2	3	6	12
S	L	N	O	V	R	A	T	U

SPOJ písmená čiarou tak,
aby vznikol názov v súvislosti
s ukončením žatvy.

N Ž K D
 I Y O

DOŽINKY

DOPLŇ slová do viet, najskôr však pospájaj písmená rovnakých tvarov a farieb do slov.

Kosenie a zber obilia sa volá

Ž žatva

Na našich kopianiciach sa siala raž,

J jačmeň

, pšenica a ovos.

Deti pásli H husi

a dobytok.

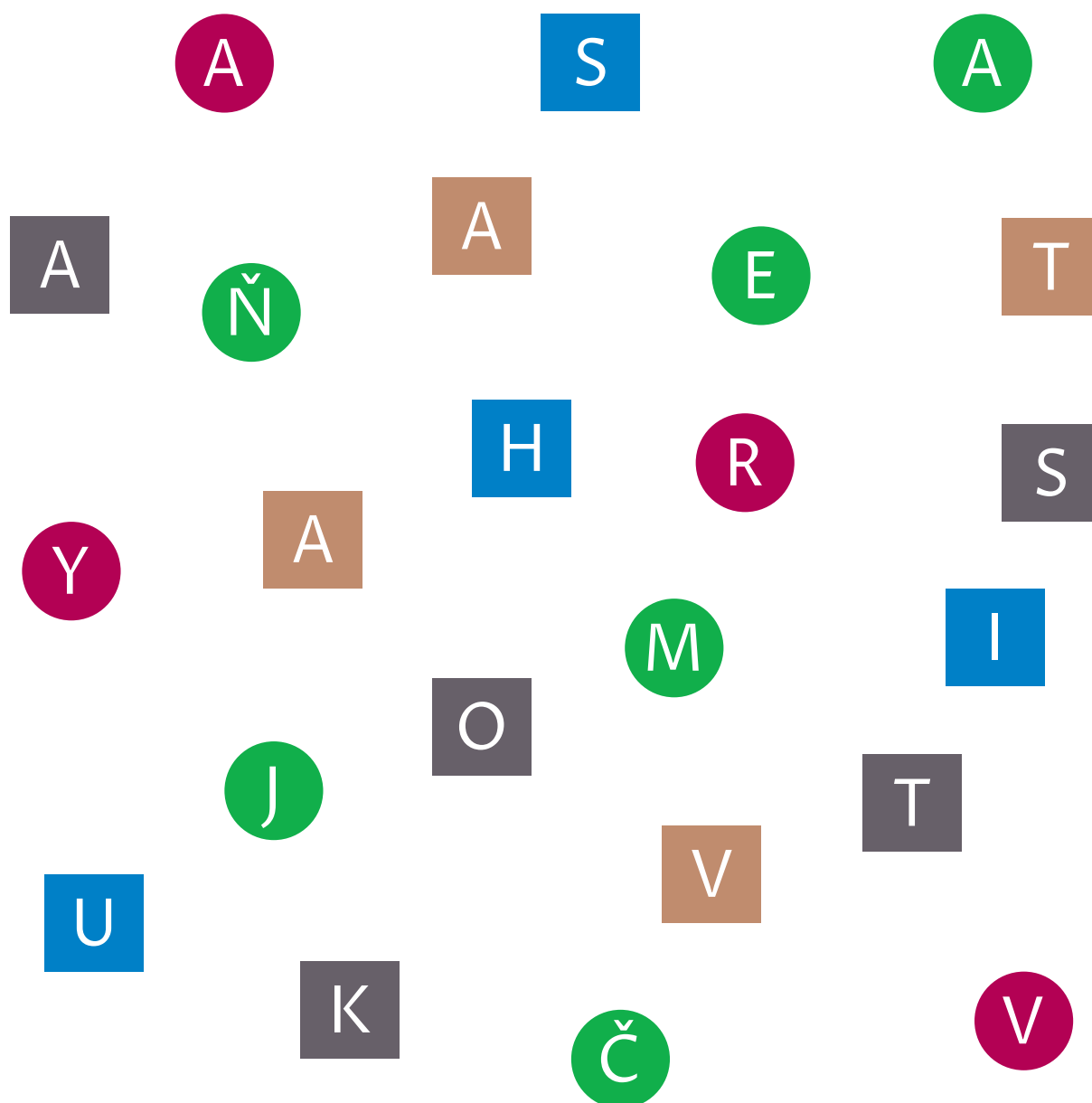
Pri oraní pomáhali ťažné zvieratá – kone a

K kravy

Ľudia chodili pracovať na panské

VEĽKO S

statky

ZOPAKUJ SI. Čo k sebe patrí? **VYFARBI**
políčka rovnakou farbou.

ľan a konope.

Fašiangy sú obdobie

mastné a sladké jedlá.

Na výrobu plátna ľudia potrebovali

sú slávnosť na ukončenie žatvy.

Na priadkach

od Troch kráľov do Popolcovej stredy.

Dožinky

spriadali nite a rozprávali strašidelné výprafky.

Počas fašiangov sa jedli